

Kalliokaulussammal

Höstörönmossa

Syzygiella autumnalis (Jamesoniella autumnalis)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalliokaulussammal on kellan- tai tummanvihreä ja punertavansävyinen maksasammal. Kalliokaulussammalen muuttaman sentin pituiset varret ovat kärjestään kohenevat. Varrella lähekkäin olevat lehdet ovat pyöreän soikeat tai neliömäiset. Kalliokaulussammal saattaa muistuttaa lahoppualla kasvavaa erittäin uhanalaista itupyörösammalta (*Odontschisma denudatum*). Itupyörösammalella on yleisesti itujyväsellisiä versoja mikä erottaa sen heti kalliokaulussammalesta.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalliokaulussammalta tavataan kosteilla silikaattikallioseinämillä sekä vanhoissa kangasmetsissä ja korvissa lahoppuulla tai kannoilla. Se kasvaa matalina peitteinä tai yksittäin muiden sammalten seassa. Kasvupaikoilla on kostea pienilmasto, lahoppuuta ja kasvukalliot ovat valuvetisiä. Kalliokaulussammalta tavataan Etelä- ja Keski-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalliokaulussammal on taantunut voimakkaasti hakkuiden seurauksena. Sammalelle ovat tuhoisia valuvetisiä kallioita suojaavan puuston hakkuut. Lisäksi kalliokaulussammalta uhkaavat lahoppuun niukkuus ja korpien ojitus. Kalliokasvupaikkoja voi uhata myös louhinta.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kalliokaulussammalen kalliokasvupaikoilla turvataan suojaavan puuston ja siten suotuisan pienilmaston säilyminen. Lahoppuusiintymillä ja niiden läheisyydessä turvataan lahoppuujatkumo ja kostean pienilmaston säilyminen. Osa lajin kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeissä elinympäristöissä (suojaosat jyrkänteet), joiden ominaispiirteiden heikentäminen esimerkiksi avohakkuuin tai ojittamalla on kielletty. Suurin osa sammalen kasvupaikoista on METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (metsäiset jyrkänteet, runsaslahoppuustoiset kangasmetsät ja korvet).

Lähteet

Piippo, S. 2009. Jamesoniella autumnalis – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 131–132. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>